מוסדות וארגונים באגרות הראי"ה

ועד הצירים

מוסדות וארגונים באגרות הראי"ה

נזכר ב-8 אגרות, מהן 5 אל המוסד עצמו

רקע, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

רקע

ועד הצירים (הקומיסיה הציונית) היה משלחת של מנהיגים ציוניים לארץ ישראל, שהוקמה בעקבות הצהרת בלפור ופעלה בשנים 1918-1921 בראשותו של חיים ויצמן, ואחריו מנחם אוסישקין. מטרותיו העיקריות היו להניח יסוד לבניין בית לאומי יהודי בארץ ישראל, לדאוג ליהודי הארץ ולקשר בין ההסתדרות הציונית והיישוב לבין השלטון הבריטי. הוועד עסק גם בבריאות, בחינוך, בסעד ובהתיישבות, ופעל בין היתר לייסוד האוניברסיטה העברית.

באגרות מתר"פ-תרפ"א הרב קוק פונה לוועד הצירים ולמנחם אוסישקין במחאה על חילול השבת בפרהסיה, גם בידי פקידי הוועד עצמו ובידי הצופים, ומודה לאחד מחברי הוועד על סידור משרד הרבנות בצפת.

נוסח האגרות – עם ביאור

8 האגרות שבהן ועד הצירים נזכר, לפי סדר הכרכים. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך ג' – אגרת תתעח

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ח אדר תרע"ח - לונדון **נמען:** ברכה ל'יועד הצירים' (משלחת ויצמן לארץ)

'שלוחינו הקדושים... קדושה היא מלאכותכם': הם 'שלוחי כלל ישראל', ו'שלוחי דרחמנא'. עליהם לכבד את 'כל קדשי ישראל', ולא לחזור על טעויות שליחים קודמים שפגעו ברגשות הכלל. שתהיה אהבה שווה ל'ישוב הישן והחדש'. שיתאכסנו באכסניות יהודיות. שלא יעלו להר הבית - 'טמאי מתים אנחנו' - אלא יעמדו 'לפני הכותל המערבי'. כמו זקני הכהונה לכהן הגדול: 'משביעין אנו עליך'.

עיקרי הדברים

- שלוחי כלל ישראל.
- כבוד הישוב הישן והחדש.
- איסור עלייה להר הבית.
- שבועת הכהן הגדול.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], כ"ח אדר תרע"ח[2], לונדון.

ברכתי נתונה לכם, שליחינו הגדולים חבר מלאכות-הקודש ["ועד הצירים" הציוני בראשות חיים ויצמן, שיצא בתרע"ח מלונדון לארץ ישראל] לכונן ארץ-אבות, ברכת-ד' על דרככם, שליחינו היקרים, שליחינו הקדושים, קדושים אתם, כי קדושה היא מלאכותכם. צאתכם לשלום, ובואכם לשלום, יהי'[3] מסעכם לשלום, ובואו לשלום על אדמת-קדשנו הנעימה והחביבה, אשר עיני כל ישראל מדור-דורים בכל מעמקי-נשמותיהם בכל להבת עז ידידות אליה הן נשואות. בטוח אני בהצלחת משלחתכם, מלאכות נכבדה, תפילות של דורות עולמים הולכות הן עמכם, ואם לעיני בשר לא יראה עדנה אותו עמוד-האש [שמות יג, כא] העומד ללכת לפני מחנה-ישראל, להאיר להם את כל מחשכי הלילות, שהוא הולך לפניכם, אבל נכון הדבר ויציב שהכח האיתן של אור-הקודש הולך הוא עמכם, כל אשר לו עינים פקוחות רואה אותו בעוצם תוקף בהירות זהרו.

בא תבאו, מלאכות יקרה, להצלחה לארצנו הקדושה, בתור שליחים של עמנו עם-הקודש, תתרוממו לאותה המדרגה הגבוהה של תפקידכם הנכבדה, תיכף בצעד כפות-רגליכם על אדמת-הקודש יאיר רוחכם לפחות קוי-אורה מאותו עמוד-האש ההולך לפניכם, יאיר באור-קדשו את כל מערכות נשמתכם. תבינו ותשכילו, שליחים גדולים, כי לא אנשים פרטיים אתם כעת, לא שליחים של איזו חברה ואגודה, איזו שתהי'[4], לא, כי שלוחי-ציבור אתם, שלוחי כלל-ישראל. ואותו החסרון, שעוד לא השתכללנו עדיין עד כדי היכולת לאשר את משלחתכם בדרך רשמי ובצורה תכניתית, מאת כל כלל ישראל הגוי כולו, זה החסרון הבא מסבת חולשתנו הזמנית, הוא מרומם עוד את ערככם הנעלה ואת ערך המשלחת שלכם, להציגכם בתור שלוחי-דרחמנא, [שלוחי הקב"ה (ארמית)] מלאכי-קודש שלוחים המתמנים מתוך הרגש הבא מתוך הנשמה הלאומית, מתוך ההקשבה הפנימית, הישראלית של כל

הזמנים והתקופות התולדתיים, מתוך אותו כח הקודש הכח האלהי המנהיג את העולם כולו, כוחו של שומר ישראל אשר לא ינום ולא יישן, [תהלים קכא, ד] בכח עליון זה נמסרת לכם משלחתכם הגדולה לאומתנו הקדושה כולה.

בתור שלוחי הכלל, תבינו איך לכבד את כל קדשי הכלל כולו, כל קדשי ישראל, בטח תהיו מנועים מאותם החסרונות אשר נפגעו בהם שליחים אחרים קטנים, הרבה קטנים מכם, בזמנים שהיו קטנים הרבה מהזמן הגדול והקדוש הזה, בעת אשר באו לא"י[5] ולא התחשבו כראוי עם רגשות-הנפש של הכלל הישראלי וחיי קדשו - העירו בשעתם אי-אמון אי-חפץ אצל הכלל, שהי'[6] למפגע למחשבות הטובות של השלוחים ההם, שבגלל זה פגעו במכשולים על דרך התגשמותן. אבל אתם שלוחי ציבור הגדולים, היו נשאים וגדולים במעמדכם ובתפקידכם, אתם בטח באהבת-אחים תתנהגו עם כלל ציבורנו שם בארץ אבות, אתם תישרו את מבטכם, באהבה שוה לשתי המחלקות הכללית של ישובנו אשר יש לנו בא"י[7], הישוב הישן והישוב החדש, ששניהם יחדו הנה הנם הגורמים של עתידנו המוצלח של החיים הבאים בעדינו על אדמת הקודש.

אתם בטח תתאכסנו באכסניות של אחינו בני-ישראל ולא תסורו לאכסניות נכריות, כאשר עשו שלוחים אחרים שהמשיכו בזה עליהם מרירות גדולה. אתם בטח תתנו כבוד בתם ובהוד לכל קדשינו, אתם תהיו אורחים ומבקרים גבוהים של המקומות הקדושים שלנו ולא תשכחו לקדש את הנקודה המקודשת קדש קדשים של ארצנו הקדושה, זהו מקום-המקדש, באותה יראת-הכבוד הגדולה שכל כלל-ישראל כולו בכל הדורות מקדש אותו מזמן חורבן בית-מקדשנו, להזהר מלדרוך על המקום הקדוש יותר מהגבול המסומן [להיזהר שלא להיכנס להר הבית, מעבר לתחום שמותר לטמאי מתים] שאנו מותרים לדרוך עליו על פי משפט התורה. טמאי-מתים אנחנו, [בזמן הזה כולנו טמאי מתים, כי אין אפר פרה אדומה לטהר] ועד הזמן אשר תבוא טהרתנו, בעת אשר הישועה השלמה תופיע, אין אנחנו דורכים במקום הקודש, רק עומדים אנחנו באימה ופחד, בגודל-רוח ובטחון נמרץ, לפני "הכותל המערבי" ושם שופכים את לבנו, את הלב הישראלי. הרגישו שלוחי ישראל הגדולים הכירו את גדלכם, את הגדלות הישראלית שלכם, בתם לבב, רכשו לכם את האימון של כל מפלגותנו על אדמת-הקודש, הניחו בהצלחה את אבן-היסוד להבנין הקדוש של אחדות האומה בארץ-מכורתה [יחזקאל טז, ג] ובנחלת-עולמים שלה.

בהצלחה, בהצלחה, סעו שלוחים יקרים בברכה מציון ומקודש. באותו הבטוי שזקני-כהונה היו אומרים לכהן הגדול בערב יום הכפורים עם חשיכה - אנו אומרים לכם: "אנו שלוחי בית-דין ואתה שלוחנו ושליח ב"ד[8], משביעין אנו עליך במי ששכן שמו בבית-הזה, שלא תשנה דבר ממה שאמרנו לך, הוא פורש ובוכה והם פורשים ובוכים" במצב כזה מוצא את-עצמו כל מי שעומד במעמד היותר נשגב שברצינות בשעה רצינית, באותו מצב אנו מוצאים את עצמנו ובאותו המעמד הרציני אתם עומדים שלוחים רמי-ערך. בדמעות-גיל אני מברך אתכם: יהי מסעכם לשלום ולהצלחה ובאו ברב שלום ובהצלחה על אדמתנו הקדושה והאהובה, והביאו שלום והצלחה ומלוי רצון לכל עמנו האהוב, עם הקודש הגוי כולו. שאלו שלום ירושלם ישליו אוהביך. יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך, למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך למען בית ד' אלהינו אבקשה טוב לך. היו איתנים ומשוגבים מאוזר ישראל

בגבורה ומפוארים תהיו מעוטר ישראל בתפארה. כברכת המסור להדרת-כבודכם בכל לב המצפה לתשועת-ד' בגאולה הקרובה על עמו ונחלתו,

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרע"ח - השנה תרע"ח (1917/1918)
3. יהי' - יהיה
4. שתהי' - שתהיה
5. לא"י - לארץ ישראל
6. שהי' - שהיה
7. בא"י - בארץ ישראל
8. ב"ד - בית דין

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ד' טבת תר"פ **נמען:** הרב ח"צ רובינשטיין, רב בשיקגו

תודה על הברכות ועל הכספים למוסדות. מוסד 'חינוך עוורים' נתמך כולו על ידי 'ועד הצירים' הציוני, ולכן הרב קוק מחכה לבירור דעתו בעניין 50 הדולר. מעל כל העבודות צריך עכשיו את התעוררות תנועת הקודש, 'הסתדרות ירושלים', שתבסס גם את עבודות החול. בתוספת: התנועה הלאומית לבושה צורת חול, ולכן אינה פועלת על לב העמים; 'ירושלים' מראה שקישור האומה לארץ מבוסס על הקודש.

עיקרי הדברים

- תודה על הכספים.
- חינוך עוורים.
- קודש מעל כל העבודות.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1] ד' טבת תר"פ[2] [ד' בטבת תר"פ (1919)]

לכ' ידי"ע[3] הרה"ג[4] היקר וכו'[5] מוהרח"צ[6] רובינשטיין [הרב חיים צבי רובינשטיין, רב בשיקגו] נ"י[7]

רב דסיאטא שיקאגא. שוכ"ט[8] מקודש מציון וירושלים. תודתי הרבה נתונה בזה לכ'[9] ידידי על דברי ברכותיו הנעימים, כן יזכנו השי"ת[10] ויעודדנו לעבודת קדשו למען עמו ונחלתו ושמו הגדול, לישועה שלימה וגאולה אמתית לכל ולכלל עמנו בארץ חמדה ת"ו[11], בדבר ד' אשר נאמן, ובימינו הרוממה, ושבו בנים לגבול קדשם. [על פי ירמיהו לא, טז] כן קבלתי את הסכומים ששלח בעד המוסדות הק'[12]. תחזקנה ידי העושים והמעשים [על פי זכריה ח, ט] המחזיקים יסוד הקודש בארץ הקודש, ונמסרו לתעודתם ור"פ יקבל את הקבלות שלהם. אמנם בנוגע למוסד "חינוך עוורים" [בית החינוך לעיוורים בירושלים] עלי להודיעו כי המוסד הזה נתמך הוא כולו ומתקיים ע"ח "ועד הצירים" [ועד הצירים הציוני; ראו (כרך ג', אגרת תתפא)] של ההסתדרות הציונית, ולכן אחכה בזה לבירור דעתו, וכן נשלח לו אז כשיתחלק הקבלות ע"ס[13] חמישים דולאר ששלח לת"ח[14] בעה"ק[15].

אמנם עם זה עלי להעירו, כי יחד עם כל העבודות והפעולות המיוחדות למען כלל עמנו ולחנוך ולכוננויות התורה והיהדות בארצנו הק', ועל כולן, עלינו עתה בשעה הגדולה הזאת של התגלות הישועה מתוך עמק האפלה, [על פי ישעיהו כט, יח] בבית ישראל פנימה ולעיני כל גויים, להתאזר עז לעבודת ההתעוררות וההסתדרות הכללית של תנועת הקודש לבנין עם ד' בחבל סגולתו, אשר אך היא תכונן ותבסס, בשלום ובמישור, באמת ובצדקה, גם את כל עבודות הבנין של חיי החול אשר לתחית עמנו וארצנו, ואך היא תחזק ותאמץ ותתן בטחה וקימא אמיתית להן ולכל עבודות חיזוק התורה והיהדות בארצנו הק', בנין בית ישראל לעדי עד. ולזה באה הסתדרותינו הק' "ירושלים", שנוסדה על ידי בהיותי בלונדון, [ראו (כרך ג', אגרת תתע)] שהיא מיוחדת לצד הקודש, להתעוררות שאיפת הקודש ולסידור עניני הקודש, אשר לעם ד' השב ומתכונן בבית חייו, והיא מחזקת ומחברת את כל שאר העבודות והאגודות

לעבודת עם קדשנו ובנין עמנו באה"ק[16], ומקפת את כל בית ישראל למטרה קדושה זו. ורבים וגדולים כבר נספחו אל דגלינו בהתלהבות קדושה, ובעוז מעשה, מתוך הכרה בערכה והכרחיותה של עבודת קדשינו הכללית הזאת, ועתה אנו עומדים ברכוזה ובסדורה פה עקו"ת[17] ובהכנות לפעולות חשובות בע"ה[18].

ולכן כאמור החובה על כל בעל השפעה ויכולת לחזק ולכונן את הסתדרותינו הקי "ירושלים", לשאת ברמה את דגלה הקדוש להרבות לה חברים ולהרחיב את השפעתה ותנועתה בכל הדרכים הראוים. ונעם ד' יהיה עלינו בישועת עמו מציון וירושלים ובהופעת אורו על כל אפסי ארץ ואיים רחוקים. [על פי ישעיהו נב, י וירמיהו לא, ט]

והי'[19] זה שלו'[20] וברכה באה"ר[21] ונאמנה ועמוקה כנה"ר[22] ונפש ידי"ע דוש"ת[23] מהר הקודש מירושלים

הק' אברהם יצחק ה"ק

נ.ב.הענין של תנועתנו הקדושה "ירושלים" הוא קדוש ונשגב מאד, יסודה הוא במקור הקודש אשר לתשועת ד' ההולכת ומופעת לעינינו במהלכי החיים, אשר כל התנועה הלאומית היא לבושה צורה של חול, ומפני כן אינה יכולה להיות פועלת את פעולתה כראוי על לב עמים, ובחיי האומה פנימה לא תוכל לתפוש את המקום החשוב הראוי לה, והכל הוא מפני שאור הקודש חסר בעצם התנועה, ע"כ[24] באה התנועה "ירושלים" להראות את יסוד הקודש של התנועה הלאומית בעומק יסודה, ושקישור האומה לאה"ק[25] היא מבוססת על יסוד הקודש ועומק קדושת ישראל. ובהתרחבותה של תנועה קדושה זו, יתרומם כל המצב כולו בעה"י[26] בעיני העמים, ומפעולה של תחית האומה תפעול לחיזוק כל כח קדוש בישראל, ולרומם קרן הדת והיהדות. ע"כ חובה קדושה היא לכל שלמי אמונים בישראל לחזק בכל עז את יסוד התנועה הקדושה הזאת ולהרבות חברים להסתדרותינו הקדושה "ירושלים". ואקוה שכת"ר[27] ישים לבו להיות עושה ומעשה. וברכת ד' מציון ומקודש עליו תבא..ידי"ע הנ"ל[28]

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. תר"פ - השנה תר"פ (1919/1920)
3. ידי"ע - ידידו עוז
4. הרה"ג - הרב הגאון
5. וכו' - וכולי (וכן הלאה)
6. מוהרח"צ - מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות ח, צ (למשל: חיים + צבי) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
7. נ"י - נרו יאיר
8. שוכ"ט - שלום וכל טוב
9. לכ' - לכבוד
10. השי"ת - השם יתברך
11. ת"ו - תבנה ותכונן
12. הק' - הקטן
13. ע"ס - על סך
14. לת"ח - לתלמידי חכמים
15. בעה"ק - בעיר הקודש

16. באה"ק - בארץ הקודש
17. עקו"ת - עיר קודשנו ותפארתנו
18. בע"ה - בעזרת השם
19. והי' - והיה
20. שלו' - שלום
21. באה"ר - באהבה רבה
22. כנה"ר - כנפשו הרמה
23. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
24. ע"כ - על כן
25. לאה"ק - לארץ הקודש
26. בעה"י - בעזרת השם יתברך
27. שכת"ר - שכבוד תורתו
28. הנ"ל - הנזכר לעיל

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת איז

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ג אדר תר"פ **נמען:** מנחם אוסישקין

פקידי 'ועד הצירים' מחללים שבת בפרהסיה: מכוניות הוועד שבחצרו יצאו בשבת; פועלים ממוצא נסעו בעגלות; העיתונים מודיעים באדישות על משחק כדורגל של 'המכבי' בשבת בסרפנד. הרב קוק מבקש מחאה רשמית ושפקידים יהודים בדואר ובטלגרף יהיו חופשים בשבת. עוד בקשה בעניין שחרור בן של יהודי זקן מסט. לואיס מהגדוד ה-39.

עיקרי הדברים

- חילול שבת של פקידי ועד הצירים.
- מכבי בשבת.
- חופש שבת לפקידים.
- בקשת שחרור מהגדוד.

נוסח האגרת עם ביאור

בס"ד[1] י"ג אדר תר"פ[2]

אדון מרומם ונעלה מר אושיסקין [מנחם אוסישקין, ממנהיגי התנועה הציונית, אז ראש ועד הצירים בארץ ישראל] דברים אחדים יש לי להשמיע לפני כבוד הדרתך. אקוה שתקח מועד בטובך הגדול להתענין בדברים ולהשיבני עליהם עצתך הנאמנה ומה שיש ביד כבודך למלאת תמלא בטובך. חילול קודש גדול באופן של הפקרות נוהגים איזה מהמשרתים בפקידות של ועד הצירים, [הגוף שייצג את ההסתדרות הציונית בארץ ישראל בשנים שלאחר מלחמת העולם הראשונה] והחשבון הולך ונזקף על תחיתנו הלאומית [והאשמה נזקפת לחובת התחייה הלאומית] וראוי לנו להתאמץ ולמחות שלא יהיה המעמד כ"כ[3] מופקר. למשל: בחצרי עומדים איזה אוטומובילים של ועד הצירים, ובשבת העברה בעצם היום [הקדוש] אוטומוביל עם שלשה צעירים משלנו... מר שטיינבערג ממוצא (ראש הועד שם) קבל לפני אתמול, שקבהן של פועלנו... ונסעו אחדים מהם ממוצא לחולדה, ואחדים נסעו לירושלים בעגלות בפרהסיה. העתונים מודיעים באדישות על משחק כדור-רגל של המכבים בסרפנד. האין זה חזון של חוצפה, כשעוברים דברים כאלה בלי מחאה רשמית מפקידות עליונה שלנו. אולי יוכל כבודך להיות לעזרה כעת בדבר אחינו הפקידים במשמרות הממשלה, בתחנות הפוסטה והתלגרף וכדומה, שיהיו חפשים ביום השבת וישלימו את עבודתם ביום הראשון. הגיעני מעיר ס"ט לואיס, מאיש זקן אחד מר ברוך צוקערמאן, מבקש ע"ד[4] בנו מר [...] צוקערמאן שעבד בגדוד הל"ט, [הגדוד ה-39 של הגדודים העבריים, שגויס בעיקר מיהודי אמריקה] ועדיין לא יצא לחופשה והזקן מתחנן שנשתדל לשחרר את בנו כדי....

1. בס"ד - בסייעתא דשמיא
2. תר"פ - השנה תר"פ (1919/1920)
3. כ"כ - כל כך
4. ע"ד - על דבר

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת איט

תמצית האגרת

תאריך ומקום: (ניסן תר"פ) **נמען:** מנחם אוסישקין, ראש ועד הצירים

על חילול השבת הפומבי של הצופים, הצופות ותלמידי הגימנסיה היפואית. מ'המכבי' אין לו תקווה, כי ישיבו שהם נלחמים 'מלחמת החופש', אבל זה כבר 'אנרכיה ציבורית'. הרב קוק מבקש שאוסישקין ישפיע 'רוח של אחריות ציבורית' על הצעירים.

עיקרי הדברים

- חילול השבת.
- חופש מול אנרכיה.
- אחריות ציבורית.

נוסח האגרת עם ביאור

[בס"ד[1] תר"פ[2]]

אדון חביב ומרומם מר מ. אושיסקין נ"י[3] [מנחם אוסישקין, מראשי התנועה הציונית, שעמד אז בראש ועד הצירים בארץ ישראל]

ראש ועד הצירים פעה"ק[4] ת"ו[5]. שלום וברכה. בטח שמעת גם אתה אלופי את הד הקול של ההתמררות הנפשית שהתפרצה בזרם הציבור הירושלמי שלנו לרגשי עלבון הקודש של החלול שבת הפומבי בשבת העבר ע"י[6] הופעת הצופים והצופיות ותלמידי הגימנסיא היפואית [הגימנסיה העברית "הרצליה" ביפו] מוריהם ומנהליהם. בטוח אני בך אדוני, שכמוני הנך חש את המכאוב ואת העלבון הכללי, ולבך הומה ודואב למראה השערוריה שבתהלוכות תחיתנו הלאומית אשר עיני כל ישראל אליה. יאשתני אמנם מאיזה תקוה של השפעה מצדך נגד המכבי [אגודת הספורט "מכבי"] אשר קבע ביום השבת את תרגיליו וטיוליו המקושרים בחלול קודש מרובה, כי יודע אתה את התשובה אשר ישיבו, כי את מלחמת החופש הנם נלחמים, אבל עכשיו שהדבר הגיע עד לידי מדה זו של התפרצות קהל גדול בהמון לחלל את קדושת קדש האומה בעיר הקודש, לעיני כל ישראל, חושב אני שכבר יש בידך כח להסביר לאחים כאלה, שהם כבר נתקלים במהלכם ושהם עוברים את גבול החופש ובאים עד לידי ההרידה (הירידה?) של אנרכיה ציבורית במדה מקולקלת מאד, ובשם הצבור בכללותו הננו תובעים את עלבון האומה וקדשיה. ואתה אדוני הנך קרוא לבוא לעזרתנו [האגרת נכתבה בשנת תר"פ (1920), אחרי שהרב קוק נתמנה לרבה של ירושלים] בהשפעתך החשובה. ותקותי שתעשה כל אשר (בדעתך?) היפה לישר את ההדורים ולקרב את הלבבות ולהשפיע רוח של הכרה, של אחריות צבורית ברורה, בלב צעירנו שהרוח של תחיתנו הלאומית מפעם בלבם.

הנני שולח לך אדוני החביב את דברי אלה ממעמקי נשמתי, והנני מצפה לתשובתך הנכבדה. ברגשי כבוד ובברכת ציון וירושלים, הק'[7] אברהם יצחק ה"ק

1. בס"ד – בסייעתא דשמיא
2. תר"פ – השנה תר"פ (1919/1920)

3. נ"י - נרו יאיר
4. פעה"ק - פה עיר הקודש
5. ת"ו - תבנה ותכונן
6. ע"י - על ידי
7. הק' - הקטן

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אכא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: (ניסן תר"פ) **נמען:** ועד הצירים

מחאת הציבור בירושלים על 'עלבון הקודש' של הצופים, נגד המכבים שקבעו חילול שבת קבוע, ונגד העיתונים שמפרסמים את מודעותיהם. הרב קוק דורש צעדים נמרצים מיד, כי מאורעות כאלה עלולים 'להביא שואה על מעמדנו'. גם תלמידי הגימנסיה ביפו השתתפו.

עיקרי הדברים

- מחאה לוועד הצירים.
- נגד המכבים והעיתונים.
- דרישה לצעדים.

נוסח האגרת עם ביאור

לכבוד ועד הצירים פה [ועד הצירים של ההסתדרות הציונית בארץ ישראל] הנני בזה למסור לכבודם, את רגשי ההתמרמרות והמחאה של הציבור הישראלי בירושלים, נגד הנבלה הגדולה של עלבון הקודש שנעשה ע"י[1] הצופים והצופיות [ראו (כרך ד', אגרת אכ)] בליל ש"ק[2] העבר, בצורה כ"כ[3] פומבית וכ"כ[4] קשה. כל הקהל התרגש ע"ז[5] מתוך עומק נפשו ע"י הפגנה פומבית, וע"י[6] אסיפת מחאה ציבורית-גדולה הבליט את רגשי הבוז שלו נגד המעליבים הללו ומנהיגיהם. יחד עם המחאה הזאת מוסר הקהל הגדול את מחאתם הנמרצה, נגד המכבים [אגודת הספורט "מכבי"] אשר קבעו להם בחוצפה מראה חק קבוע של חילול שבת בפרהסיא, ונגד העתונים העברים שמדפיסים את המודעות המעליבות שלהם. הננו דורשים, שכבוד הועד יעשה מיד את הצעדים היותר נמרצים, לעצור בעד מאורעות מעציבים ודוקרים כאלה, שהם יכולים להביא שואה על מעמדנו בחיים ועל כל המהלך של עתידנו בארץ ישראל. ראוי להעיר שהשתתפו בחילול הקודש שבשבת שעבר גם תלמידי הגימנסיה שביפו [גימנסיה "הרצליה"] עם הוריהם!. בצער גדול ובתקוה לתיקון המצב להבא הנני חותם בברכת ציון וירושלים

1. ע"י - על ידי
2. ש"ק - שבת קודש
3. כ"כ - כל כך
4. וכ"כ - וכל כך
5. ע"ז - על זה
6. וע"י - ועל ידי

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אעא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ט"ו מרחשון תרפ"א **נמען:** מנחם אוסישקין

'נלאיתי כבר נשוא את כל העלבון': חילול שבת ומאכלות טרפות בגלוי. המטבח הקבוע של 'אחדות העבודה' בירושלים פועל בשבת ומאכיל כשש מאות איש 'נבילה, טריפה, חלב ודם, ובשר וחלב'. אם אוסישקין אינו יכול לעזור - שיודיע, והרב קוק יצא בקול אל העולם: 'אינני מהדלטורים הדתיים, אבל כבר עברו כל הגבולות'. הרב קוק מציע להיפגש בדחיפות.

עיקרי הדברים

- חילול שבת וטרפות.
- המטבח של אחדות העבודה.
- איום לצאת בפומבי.
- בקשת פגישה.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1]. יום ט"ו מרחשון תרפ"א[2]

חביבי אדון אוסישקין [מנחם אוסישקין, ראש ועד הצירים] נלאתי כבר נשא את כל העלבון והחוצפה נגד כל קודש ועקירת הדת בצורה גסה ההולכת ומתגברת, חילול שבת ומאכלות טריפות זהו בגלוי, ומה יש לדבר עוד על מסט גלן. פרעות של מוסר בהנהגת החיים פנימה, בושה תכסה פנינו על כל זה. המטבח הקבוע בירושלם מאחדות העבודה [המטבח הציבורי של מפלגת "אחדות העבודה" בירושלים] עובד בשבת כבחול, בהפקרות גסה ומפטם כשש מאות מבקריו בכל הטריפות, נבילה, טריפה, חלב ודם, ובשר וחלב, הכל בדרך של [מבוזים] גסים. וזה הוא מוסד עומד באמצע עיר הקודש, והקולר תולים על ועד הצירים [והאשמה תולים בוועד הצירים ("קולר" על פי פסחים יג)] ועל כבודו שהוא אדיש בזה יותר מדי. על כן זאת אדרוש מכבודו. יודיעני נא אם יוכל [לעזור] לנו בתיקון הפירצות הללו, שמשימים אותנו חרפה בגויים ובישראל, ומהפכים את חלום תחייתנו לפלצות וזועה, ואם לא יוכל לעזור ג"כ[3] יודיענו נא, אנכי לא אוכל עוד לשתק, מוכרח אהיה לצאת בקולי קולות אל העולם הגדול, אינני מהדלטורים הדתיים [איני מן המלשינים הדתיים] אבל כבר עברו כל הגבולות של הסבלנות, והסכנה של השתיקה והאדישות היא עכשיו הרבה יותר גדולה מכל תוצאה שתוכל לצאת ע"י[4] הרעשה. אולי יהי'[5] טוב בעיני כבודו לבקרני בביתי ונקח בזה איזה עצה הדדית, ואם אי אפשר זה לכבודו, יודיענו הזמן הנאות לו ואסור אליו לועד או לביתו, אבל במוקדם היותר אפשרי.

והנני בזה נאמנו המוקיר ערכו הנעלה ומצפה לתשובתו המידית

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרפ"א - השנה תרפ"א (1920/1921)
3. ג"כ - גם כן
4. ע"י - על ידי

5. יהי' – יהיה

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אקו

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ה' אייר תרפ"א **נמען:** ד"ר אידר (ועד הצירים)

הודעתו שיש שקט במושבה ושהשמירה מספיקה לא הניחה את דעתו: 'יכול מאד להיות שהשקט... הוא שקט שלפני הסער'. אחרי הניסיונות המרים, יש לשלוח צבא כפי שהמושבה ביקשה, 'יפה רגע אחד קודם'.

עיקרי הדברים

- שקט שלפני הסער.
- דרישה לצבא במושבה.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1]. יום ה' לחדש אייר שנת תרפ"א[2] האדון ד"ר[3] אידר כאן

אדוני הנכבד, קבלתי את מכתבו, ולצערי לא הניח כלל את דעתי, בזה שמודיעים ששורר שקט גמור במושבה, ושהשמירה מספיקה, יכול מאד להיות שהשקט השורר הוא שקט שלפני הסער, [זמן קצר לאחר פרעות תרפ"א ביפו ובמושבות] ואחרי הנסיונות המרים, שפגשנו כבר, נכוחים אנו למדי, לדעת, שהשמירה המספיקה איננה כלום, וביחוד בשעה שהמושבה מבקשת להגין עליה. רק בצבא אין אנו יוצאים ידי חובתנו להנפשות הנמצאות במצב של סכנה ופחד במושבה ההיא. כ"א[4] במלאותנו את בקשתם, יפה רגע אי' קודם. [כל רגע מוקדם עדיף]

ואם לא נמלא את זאת, במה נכפר את פנינו אח"כ[5], חלילה, בעת התחולל איזה דבר, ואחכה לתשובת אדוני על דברי, והנני דו"ש[6] בכבוד רב

אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרפ"א - השנה תרפ"א (1920/1921)
3. ד"ר - דוקטור
4. כ"א - כי אם
5. אח"כ - אחר כך
6. דו"ש - דורש שלום

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אקטו

תמצית האגרת

תאריך ומקום: (תרפ"א) - ירושלים **נמען:** ד"ר די סולה פול, חבר ועד הצירים

תודה על סידור משרד הרבנות בצפת. כדאי לערוך סיור בערי הגליל ובמושבות. יתרת חשבון מר מזין מלונדון תימסר דרך אחיו שמואל.

עיקרי הדברים

- רבנות צפת.
- סיור בגליל.
- יתרת חשבון.

נוסח האגרת עם ביאור

ירושלים ב"ה[1] (תרפ"א[2])

אדון פול נ"י[3] תודתי נתונה לכי[4] על בשורתו הטובה, ע"ד[5] סידורו של משרד הרבנות בצפת ת"ו[6]. חושב אני שיהי'[7] לתועלת אם נסדר סיור בערי הגליל והמושבות שמה, והנני מצפה לשעת הכושר לזה בע"ה[8]. את הסכום שנשאר מחשבונו של מר מזין מלונדון הנני מתכבד למסור ליד כ'[9] ע"י[10] אחי מר ש. קוק.

[אחיו של הרב קוק, הרב שמואל קוק]

בכבוד ובברכת ציון וירושלים

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

ד"ר[11] די סולו פול, חבר ועד הצירים [הרב ד"ר דוד דה סולה פול, רב קהילת "שארית ישראל" בניו יורק, שכיהן אז בוועד הצירים הציוני בארץ]

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרפ"א - השנה תרפ"א (1920/1921)
3. נ"י - נרו יאיר
4. לכ' - לכבוד
5. ע"ד - על דבר
6. ת"ו - תבנה ותכונן
7. שיהי' - שיהיה
8. בע"ה - בעזרת השם
9. כ' - כבוד
10. ע"י - על ידי
11. ד"ר - דוקטור